

MALTA

**QORTI CIVILI, PRIM AWLA
MALTA**

**ONOR. IMHALLEF
MICALLEF JOSEPH R.**

Seduta tal-5 ta' Dicembru, 2002

Citazzjoni Numru. 408/2002/1

**Victor DEBATTISTA, Peter Debattista, John
Debattista, Juanito Debattista, Dolores Debattista,
Tonio Debattista, Sandro Debattista, Roberto
Debattista, Manolita Pugliese, Anton Debattista,
Miriam Tonna, Albert Debattista, Vincent Debattista,
Jesmond Debattista, Marlene Busuttil, Stephen
Debattista, u Josette Gianrusso**

VS

Josephine CAMENZULI

Il-Qorti:

Rat l-Att taç-Citazzjoni mressaq fl-10 t'April, 2002, li bih l-atturi ippremettew:

Illi fit -18 ta' Dicembru 1999 miet Paul Debattista, u l-wirt tiegħu huwa regolat permezz ta' testment datat 5 ta' Marzu 1999 ippubblikat min-Nutar Hugh Grima (Dok. A);

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-kontendenti huma lkoll werrieta tad-decujus, fil-waqt li permezz tal-artikolu sitta ta' l-istess tesment il-konvenuta Josephine Camenzuli, kienet nominata wkoll bħala esekutriċi testamentarja;

Illi fl-espletazzjoni tal-inkarigu tagħha bħala esekutriċi testamentarja, il-konvenuta Josephine Camenzuli naqset milli tinkludi fil-lista tal-assi tad-decujus s-somma ta' GBP20,558 (Lm13,548 dak iż-żmien) li kienet ġiet trasferita lilha mid-decujus fis-27 t'Ottubru 1999 (Dok. B), u dana minkejja diversi talbiet magħmla mill-atturi f'dan is-sens;

Illi Josephine Camenzuli bħala ko-eredi kienet legalment obbligata li timputa din is-somma fil-massa ereditarja tad-decujus;

Illi konsegwentement din is-somma ma ġietx diviża bejn l-eredi iżda ġiet arbitrarjament miżmuma mill-konvenuta;

Illi l-assi tad-decujus ġew kollha diviżi għajr għal din is-somma li fir-rigward tagħha l-atturi żżammew impreġudikati d-drittijiet tagħhom;

Għalhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex in vista tal-premess:

1. Tiddikjara illi s-somma ta' GBP20,558 (Lm13,548 dak iż-żmien) li kienet ġiet trasferita lill-konvenuta mid-decujus fis-27 t'Ottubru 1999 tiffirma parti mill-assi ereditarji tal-mejjet Paul Debattista;

2. Tordna lill-konvenuta Josephine Debattista sabiex timputa l-istess somma, inkluz l-imgħax li ddekorra fuqha, fl-assi ereditarji tad-decujus u tiddividiha bejn il-werrieta kollha, u dana skond kif dispost fit-testment ta' Paul Debattista tal-5 ta' Marzu 1999;

Bl-ispejjeż, inkluzi dawk tal-ittra uffiċjali datata 19 ta' Lulju 2000, u tal-ittri bonarji datati 22 ta' Novembru 2000, 29 ta'

Kopja Informali ta' Sentenza

Ġunju 2000, 26 t'April 2001, kontra l-konvenuta li hija minn issa ngunta għas-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-atturi, flimkien mal-għaxar (10) dokument meħmużin magħha;

Rat in-Nota mressqa fit-30 t'April, 2002, li biha l-imħarrka Josephine Camenzuli eċċepiet:

1. Illi, preliminarjament:

a. Il-ġudizzju m'huwiex integru stanti illi f'ħutha Carmelo, Robbie u Anthony ma jiffurmawx parti minn din il-kawża għalkemm huma ilkoll werrieta tal-mejjet Paul Debattista flimkien ma' l-atturi -neputijiet ta' l-istess mejjet - u oħtu il-konvenuta. Għalhekk għandha tiġi liberata mill-osservanza tal- ġudizzju;

b. Fost l-atturi li f'isimhom saru il-prezenti proċeduri, tnejn minnhom u cioè' Josette Gianrusso u Tonio Debattista jgħixu barra minn dawn il-gzejjer u ma kienux prezenti f'Malta fl-10 t'April 2002. Konsegwentement, il-proċeduri magħmula f'isimhom huma nulli u mingħajr effett fil-liġi;

2. Illi, fil-mertu u mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-kawża odjerna għandha tiġi miċħuda bl-ispejjeż kontra l-istess atturi stanti illi:

a. L-ammont indikat fiċ-ċitazzjoni verament tħallas lill-konvenuta minn f'ħuha Paul Debattista u dana in via ta' pagament għas-serviġi li hija kienet ilha tirrendilu għal tnejn u għoxrin sena u għalhekk l-istess ammont qatt ma jista jiffirma parti mill-"assi ereditarji tad-decujus";

b. Fi kwalunkwe każ, l-ammont in kwisjtoni jirrapprezenta parti zgħira ħafna mill-assi totali illi kellu id-decujus fis-sebġha u għoxrin ta' Ottubru 1999 u dana kif jiġi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

Kopja Informali ta' Sentenza

3. Salv eċċezzjonijiet oħra. Salv u impregudikati id-drittijiet tagħha għal kumpens ulterjuri dovut lilha skond il-liġi mill-werrieta tad-decujus;

Rat id-Dikjarazzjoni maħlufa u n-Nota tax-Xieħda tal-imħarrka;

Rat in-Nota mressqa mill-atturi fit-3 t'Ottubru, 2002¹, b'żewġ (2) dokumenti meħmużin magħha, u kif ukoll il-verbal tas-smiġħ ta' dak inhar li matulu l-imħarrka irtirat it-tieni paragrafu tal-ewwel eċċezzjoni tagħha;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar l-ewwel paragrafu tal-ewwel eċċezzjoni;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-Degriet tagħha tat-3 t'Ottubru, 2002, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza dwar jekk il-ġudizzju huwiex sħiħ, kif l-imħarrka qegħda teċepixxi fl-ewwel eċċezzjoni tagħha;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni ta' imputazzjoni f'wirt ta' ġid li l-imħarrka kienet laqgħet għandha mingħand Pawlu Debattista matul ħajtu. L-atturi nħatru werrieta, flimkien mal-imħarrka, tal-imsemmi Pawlu Debattista. Il-wirt ta' Debattista, li kien għažeb, huwa regolat b'testment li hu għamel fil-5 ta' Marzu, 1999², u li fih ħatar lill-imħarrka bħala eżekutriċi testamentarja tiegħu, prelegatarja u werrieta mal-atturi. L-atturi, qegħdin jixluha li naqset li tgħodd somma konsistenti ta' flus fil-massa tal-wirt b'mod li, meta nqasam il-wirt, sehemhom kien inqas minn kemm messu kien;

Illi għal din l-azzjoni, l-imħarrka laqgħet billi qalet li l-ġudizzju mhux sħiħ għaliex mhux il-werrieta kollha ta'

¹ Paġġ. 30-2 tal-proċess

² Ara Dok "A", f'paġġ. 7 sa 10 tal-proċess

Debattista qegħdin fil-kawża. Ressqet ukoll eċċezzjonijiet fil-mertu billi qegħda tgħid li s-somma li kien għaddielha zijuha kienet bi ħlas talli daret bih għal żmien twil, u wkoll li dik is-somma, mqabbla mal-ġid kollu li t-testatur kellu fil-waqt tal-mewt tiegħu kienet biċċa żgħira ħafna mill-wirt tiegħu;

Illi din is-sentenza qegħda tingħata dwar l-eċċezzjoni preliminari biss;

Illi, biex tista' titqies sewwa l-imsemmija eċċezzjoni, jidher illi jkun xieraq li jissemmew xi fatti ewlenin li jirriżultaw mill-atti tal-kawża. S'issa ma tressqu l-ebda provi għajr dawk dokumentali li huma mehmuzin mal-att taċ-Ċitazzjoni. Minnhom joħroġ li l-imħarrka hija oħt it-testatur, li kellu sebat (7) aħwa oħra kollha subien. Erbgħa minn ħut it-testatur mietu qablu: l-atturi lkoll flimkien huma wliedhom. L-atturi jiġu n-neputijiet tal-imħarrka. Għad fadal tliet aħwa oħrajn ħajjin tat-testatur: dawn m'humieq fil-kawża. Huma nħatru bħala werrieta tiegħu f'ishma ndaqz ta' wieħed minn tmien (1/8) parti kull wieħed. Paul Debattista miet fit-18 ta' Diċembru, 1999³. Jidher li l-assi kollha li kellu Paul Debattista nqasmu bejn min kien intitolat għalihom qabel ma nfetħet il-kawża. Il-kawża nfetħet fl-10 t'April, 2002;

Illi l-eċċezzjoni preliminari tal-imħarrka tistrieħ fuq il-fatt li l-atturi kollha u hi magħhom m'humieq il-werrieta kollha li ħalla Paul Debattista. Hija qegħda tgħid li l-ġudizzju mhux sħiħ u għalhekk għandha tinħeles milli tibqa' iżjed fil-kawża;

Illi dwar l-aspetti legali tal-eċċezzjoni taħt eżami ngħad b'awtorita' li din hija eċċezzjoni li trid tiġi deċiża billi wieħed għandu jħares biss lejn l-att promotorju u d-data tal-preżentata tiegħu, indipendentement minn kull konsiderazzjoni oħra⁴. Eċċezzjoni ta' din il-għamla, jekk tirriżulta mistħoqqa, għandha l-effett li teħles lill-eċċipjenti milli tibqa' iżjed fil-kawża;

³ Dok "Ċ", f'paġ. 12 tal-proċess

⁴ App. Civ. 15.1.1992 fil-kawża fl-ismijiet *Żahra deDomenico et vs Żahra deDomenico* (Kollez. Vol: LXXVI.i.182)

Illi din l-eċċezzjoni hija mibnija fuq tliet (3) konsiderazzjonijiet: u jiġifieri (a) li għall-añjar ġudizzju tal-Qorti, huwa xieraq li dawk kollha li għandhom interess fi kwestjoni għandhom ikunu fil-kawża; (b) li d-dhul ta' kull min għandu interess jagħmel il-ġudizzju iżjed effikaċi, għaliex min mhux fil-ġudizzju mhux marbut bih⁵; u (ċ) jnaqqas il-ħtieġa li jridu jingħataw għadd ta' sentenzi fuq l-istess każ. Minbarra dan, jibqa' dejjem ewlieni fil-konsiderazzjonijiet tal-Qrati li l-eċċezzjoni tan-nuqqas ta' integrità tal-ġudizzju ma twassalx għan-nullità tal-proċediment jekk kemm-il darba l-kawża tkun infetħet kontra persuna li kienet legittimu kontraddittur tal-attur, imma mhix l-unika waħda, u dak il-ġudizzju jkun sostenibbli⁶ u meta dik l-integrità tista' tintlaħaq billi wieħed jirrikorri għall-modi proċedurali li huma permessi mil-liġi⁷;

Illi, f'każ bħal dan, il-Qorti tista' biss tapplika xi wieħed mill-imsemmija modi proċedurali, imma mhux li teħles lill-parti mħarrka milli tibqa' iżjed fil-kawża, ladarba dik il-persuna tħarrket sewwa⁸;

Illi, fuq kollox, ġie għadd ta' drabi mfiesser li l-litiskonsorzju - jiġifieri l-ħtieġa li kull min għandu interess fi kwestjoni jkun jagħmel parti minn kawża dwar dik l-istess kwestjoni - ikun meħtieġ fejn l-azzjoni "tkun tendenti għall-mutament ta' rapport jew stat ġuridiku wieħed"⁹. F'każ bħal dan, il-litiskonsorzju huwa meħtieġ u n-nuqqas tal-partecipazzjoni fil-kawża ta' wħud mill-interessati, kemm bħala atturi inkella bħala imħarrkin, jista' jiġi sostitwit bil-prova ċerta tal-adeżjoni ta' dawk l-interessati għat-talba magħmula minn xi wħud minnhom, u mhux anqas minn hekk¹⁰;

⁵ Art. 237 tal-Kap 12

⁶ Ara App. Ċiv. 28.1.2000 fil-kawża fl-ismijiet *J. Borġ et vs F. Vassallo noe*, b'kuntrastr u fil-limiti ta' App. Ċiv. 4.12.1998 fil-kawża fl-ismijiet *J.B. Tabone et vs L. Micallef et* (Kollez. Vol: LXXXII.ii.1188)

⁷ Per eżempju, taħt l-artikolu 175(1), 960 jew 961 tal-Kap12

⁸ Ara P.A. 3.10.1964 fil-kawża fl-ismijiet *Mifsud vs Mifsud* (Kollez. Vol: XLVIII.ii.1161)

⁹ Ara, per eżempju, App. Ċiv. 20.1.1961 fil-kawża fl-ismijiet *Ċiappara vs Caruana* (Kollez. Vol: XLV.i.13)

¹⁰ Ara, App. Ċiv. 3.4.1964 fil-kawża fl-ismijiet *Scicluna vs Azzopardi noe* (Kollz. Vol: XLVIII.i.233)

Illi jekk wieħed japplika għall-każ tallum il-kriterji li għadhom kemm issemew, għandu jirriżulta li l-imħarrka hija l-persuna li kontra tagħha l-pretensjonijiet attriċi messhom tressqu. Hija għandha l-kwalita' mhux biss ta' ko-werrieta mal-atturi, imma wkoll ta' eżekutriċi testamentarja. It-testatur ma ħeles lil ħadd mill-werrieta maħturin minnu mill-obbligu tal-kollazzjoni jew imputazzjoni.¹¹ Li kieku l-allegazzjoni tal-atturi hija minnha - jgħifieri li s-somma giet mgħoddija lill-imħarrka b'titolu gratuwitu - l-imħarrka ma tistax ma titqiesx bħala l-leġittima kontradittriċi tal-pretensjonijiet attriċi¹². S'issa, naturalment, dik tal-atturi hija biss allegazzjoni li jeħtieġ tiġi ippruvata kif imiss minnhom fi stadju ulterjuri tal-kawża; imma, bħala allegazzjoni, hija biżżejjed biex issejjes il-*"causa litigand"* fil-konfront tal-imħarrka, imqar jekk fil-kwalita' tagħha ta' eżekutriċi testamentarja;

Illi b'zieda ma' dan, irid jingħad ukoll li l-aħwa l-oħrajn tal-imsemmi Pawlu Debattista li għadhom ħajjin ma jidhirx li għandhom xi interess fl-azzjoni attriċi kif imfassla. Dan jingħad għaliex l-azzjoni għall-kollazzjoni jew l-imputazzjoni hija miftuħa biss għall-ulied jew għad-dixxendenti tad-*decuius*, u l-aħwa ma jaqgħux f'din il-kategorija¹³. F'dan ir-rigward kienet f'postha s-sottomissjoni magħmula mill-abbli difensur tal-atturi waqt it-trattazzjoni tal-imsemmija eċċezzjoni fis-sens li l-aħwa ħajjin tal-imħarrka ma kellhomx interess ikunu fil-kawża;

Illi għalhekk dan iwassal biex, safejn tirrigwarda l-eċċezzjoni taħt eżami, il-Qorti tasal biex issib li m'hemm l-ebda nuqqas ta' integrita' tal-ġudizzju, kif tippretendi l-imħarrka;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi:

Tiċhad l-ewwel paragrafu tal-ewwel eċċezzjoni ta' Josephine Camenzuli, bħala mhix fondata fil-liġi, u tqis li l-ġudizzju huwa sfiħ;

¹¹ Art. 914 tal-Kap 16

¹² Art. 917 tal-Kap 16

¹³ Ara artt. 910 u 913(1) tal-kap 16

Kopja Informali ta' Sentenza

Tastjeni milli tqis it-tieni paragrafu tal-ewwel eċċezzjoni, billi l-imsemmija Josephine Camenzuli irrinunzjat għalih waqt is-smiġh; u

Tordna li s-smiġh tal-kawża jitkompla bit-trattazzjoni fil-mertu.

L-ispejjeż marbuta ma' din is-sentenza, fiċ-ċirkostanzi, jibqgħu biex jiġu determinati mad-deċiżjoni finali.

Moqrija

**ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
5 ta' Diċembru, 2002**

**Charles Falzon,
Deputat Registratur,
5 ta' Diċembru, 2002.**